

GAZLAMALARNI BO'YASHDA ISHLATILADIGAN BO'YOQLAR HAQIDA MA'LUMOTLARNI O'RGANISH

Turdiyev Maxmudjon, Mirboboyeva Gulxayo

Farg'ona davlat texnika univristeti

Yengil sanoat muhandisligi kafedrasi katta o'qituvchisi

g.mirboboyeva@ferpi.uz

Annotasiya: Ush bu ilmiy maqolada uy sharoitida ham gazlamalar rangini bo'yab o'zgartirish mumkinligi, maishiy kiyimlar, ko'tarib ushlab yuriluvchi sumkalar, applikasiyalarni tayyorlash uchun ishlatiladigan gazlamalarning rangi chiqib ketmasligi uchun ularni bo'yash qonun-qoidalariga rioya qilish kerakligi. Bo'yashni boshlashdan oldin gazlamalarni qanday tolalardan tashkil topganligini tabiiy poliz ekinlaridan materiallarni bo'yash usulari haqida ma'lumotlar keltirilgan

Kalit so'zlar: gazlama, tanda, arqoq, iplar, poliz ekinlari, piyoz, lavlagi, sabzi, limon po'chog'ida bo'yash, kaliy permanganate, sinkada bo'yash, paxta, zig'ir, viskoza iplari.

Uy sharoitida ham gazlamalar rangini bo'yab o'zgartirish mumkin. Maishiy kiyimlar, ko'tarib ushlab yuriluvchi sumkalar, applikasiyalarni tayyorlash uchun ishlatiladigan gazlamalarning rangi chiqib ketmasligi uchun ularni bo'yash qonun-qoidalariga rioya qilish kerak.

1-rasm Tabiiy usulda bo'yash

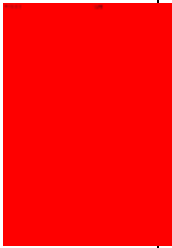
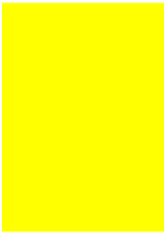
Bo'yashni boshlashdan oldin gazlamalarni qanday tolalardan tashkil topganligini aniqlab olishimiz kerak. Buning uchun gazlama tanda va arqoq iplaridan sug'urib, gugurt bilan yoqib ko'riladi. Paxta, zig'ir, viskoza iplari bir tekis, yorqin yonib, kuygan qog'oz hidi keladi. Asetat shoyi tez yonadi, undan uksus hidi keladi, ip uchlarida to'q rangli sharchalar hosil bo'ladi. Kapron va neylon erib yonadi, yumshoq sharchalar hosil bo'ladi. Jun va tabiiy ipak tolalari yomon yonadi, kuygan kallasuyak hidi keladi, qattiq qora sharchalar qoldiq

bo'lib qoladi.

Yondirib, hidlab ko'rilgan gazlamaning tola tarkibiga qarab bo'yoq turlari tanlanadi. Paxta, zig'ir va viskoza tolali gazlamalar, shoyi va jun gazlamalar uchun mo'ljallangan bo'yoq turlari mavjud. Sintetik va asetat tolalardan tashqari barcha gazlamalarga mo'ljallangan bo'yoqlar ham bor. Oq gazlamalar bo'yoq rangiga mos rangda bo'yaladi, boshqa rangdagi gazlamalar esa boshqa ranglarni hosil qiladi.

Quyidagi 1-jadvalda gazlamaning asosiy rangini rang qo'shish natijasida o'zgarishi ko'rsatilgan.

1-jadval

No	Bo'yaladigan gazlama rangi	Rang turi	Bo'yoq rangi	Bo'yashdan keyin hosil bo'ladigan rang
1	Qizil		Ko'k (moviy) Sariq Jigarrang Yashil Binafsha Kulrang	Binafsha To'q sariq (zarg'aldoq) Qizil- jigarrang Jigarrang Qizil- binafsha To'q qizil
2.	Ko'k (moviy, zangori)		Qizil, Sariq Jigarrang, Yashil Binafsha, Kulrang	Binafsha Yashil To'q jigarrang Ko'k-yashil Ko'k-binafsha To'q ko'k
3.	Sariq		Qizil Ko'k (moviy) Jigarrang Yashil Binafsha Kulrang	To'q sariq (zarg'aldoq) Yashil Sariq-jigarrang Sariq-yashil Yashil- jigarrang No'xat rang

4.	Jigarrang		Qizil Ko'k (moviy) Sariq Yashil Binafsha Kulrang	Qizil-jigarrang To'q jigarrang Sariq-jigarrang Moshrang To'q jigarrang To'q jigarrang
5.	Yashil		Qizil Ko'k (moviy) Sariq Jigarrang Binafsha Kulrang	Jigarrang Ko'k-yashil Sariq-yashil Moshrang Yashil- jigarrang Kulrang-yashil
6.	Binafsha		Qizil Ko'k (moviy) Sariq Jigarrang Yashil	Qizil-binafsha ko'k- binafsha Yashil-jigarrang To'q jigarrang Yashil- jigarrang
7.	Kul rang		Qizil Ko'k (moviy) Sariq Jigarrang Yashil	To'q qizil To'q ko'k No'xat rang To'q jigarrang Kulrang-yashil

Gazlamaning bo'yalish sifatiga shubha paydo bo'lsa, gazlama bo'lagini issiq bo'yoqqa solib bo'yab ko'riladi. Bo'yoq eritmasini tayyorlash uchun emali butun sirli idishdan foydalanish zarur. Bo'yaladigan gazlama avval iliq suvda ho'llab olinadi, tekislanib bo'yoqli eritmaga solinadi.

Gazlama eski va dog'lari bor bo'lsa, ular bo'yalgandan so'ng ham qolishi mumkin. Kiyimlarni bo'yashdan oldin metall tugmacha va ilgaklarni so'kib olish kerak, aks holda ular zangli dog'larni hosil qiladi.

Bo'yoq eritmalarini tayyorlashda ko'rsatmalarga to'liq rioya qilish kerak. Gazlamani bo'yashning keng tarqalgan usullaridan biri moybo'yoq (akvarel va guash)larda bo'yash.

Bundan tashqari kundalik ro'zg'orda ishlatiladigan oziq-ovqat mahsulotlari qoldiqlaridan, kaliy permanganat eritmasidan, zelyonka (brilliant)

eritmasidan, sinka va hokazolardan foydalanish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

[1].Ranglar gammasidan foydalanib yangi zamonaviy modellarni yaratish
Фарғона политехника институти Илмий – техника журналы 2022. Том 26.
спец. вып. №15

[2]. Mirboboyeva Gulhayo Abdusattorovna. (2023). THE ART OF MODEL CRAFTING: UTILIZING A SPECTRUM OF PAINT MEDIUMS. American Journal of Technology and Applied Sciences, 19, 48–54. Retrieved from

[3.]Mirboboyeva G.A.,Turdiyev M. Moda funksiyalaridan,rivojlanish qonunlaridan foydalanib eskiz modellarini yaratishda retro modellarni qoʻllab yangi kiyim dizaynlarini tahlil qilish Scientific-technical journal FerPI, ФарПИ ИТЖ